

Részletekből maga az egész – Mi ez? Számvetés?

Úgy kezdődött az ismeretségünk, barátságunk Sáros Lászlóval az egyetemen, hogy volt neki egy bomba jó csillagvizsgáló terve, ami ki volt állítva a Középület Tervezés Tanszék vitrinjében, az nagyon megfogott - nagyon tetszett – megismerkedtünk. Ő vitt el később Makovecz Imre építészhez, akinek a lakásán egyfajta privát mesteriskola zajlott.

Imre már akkor a Laci mestere – barátja – tanítója volt. Nem csak neki de mindannyiunknak akik oda jártunk, mert később úgy hozta a sors, hogy én is a tanítványa lehettem, Rendkívül pezsgő tartalmas kulturális időszak volt, teljesen más értékrendekkel mint ma...

Hallatlan izgalmas dolgok születtek, a Laci az Imrével és Gerlével éppen akkor 1972-ben készítette a minimál tér kísérletet, amiből később pályázat is született. Akkoriban nagyon menő dolognak számított különleges pályázatokat kiírni és ezekre kiválasztott építész, képzőművész, ideológus barátokat meghívni, amely szelektív klubnak persze nem akárki lehetett a tagja, komoly rangot jelentett.

Laci már ekkor szenvedélyesen fotózott is, amit nagyon jól beletudott építeni ebbe a mozgásformákra épülő kísérletbe, ahol egymást fotózták éjszaka az Imrével és a Jánossal olyan módon, hogy a testükre a forgáspontoknál zseblámpa izzókat erősítettek és ezek a fénypontok, valamint egy stroboszkópos vaku nagyon érdekes formákat rajzolt ki a sötét térből.

A test és lélek, tér és idő egységét keresték. Szerették volna a világot és az építészetet egységben látni, az épületet ruhaként felfogni - legkisebb tér amire szükség van. Ez az inspiráló idea idővel szertefoszlott, kinél így kinél úgy, ami meg tudott tud maradni az a hit, a jóban az értelmesben, a kísérletezésben a küldetésben.

Maga Makovecz paradox módon úgy fogalmazott, hogy ez a kísérlet nem járt eredménnyel és az akkori idők „abszurd lelkesedésének” tartotta ezt a számomra máig emlékezetes, sokatmondó inspiráló projektet.

De van-e ennek az „abszurd lelkesedésnek” ma már bármi jelentősége?

Azt gondolom, hogy igen: hittünk, tanultunk, megéltünk, olyan dolgokat, ami a mai fiatal generációnak nem nagyon adatik meg, az értelmes, kreatív élet illúzióját adta – szerencsénk volt, ahogy mondani szokták jókor voltunk jó helyen.

Sajnos azóta a világ sok értelemben, de főleg szellemileg nagyon lerongyolódott, sok pozitív eszme zátonyra futott, nem hiszem, hogy ma már bármiben is különösebben értelmet kellene, lehetne keresnünk, és ki figyelne oda rá egyáltalán....

Ez persze nem azt jelenti, hogy bármit is fel kellene adnunk álmainkból fiataalkori vágyainkból.

Dolgozni, alkotni kell, hittél ahogy teszi ezt Sáros László immár nem kevés évtizede, privát oázisokat, érdekes épületeket teremtve, rendre megszelídítve – megküzdve mestere Makovecz Imre néha ijesztően nagy szellemével.

Térben formákban gondolkodik, mint építész, fotósként pedig a fény-árnyék ritmusa és a mikro világok foglalkoztatják, építész és fotó ez nála elválaszthatatlan.

Építészetében organikus, geometrikus motívumokat és posztmodern részleteket is használ. A magyar organikus építészeti iskolán belül is jól megkülönböztethető, egyedi, alapvetően a geometrián alapuló formanyelvet alakított ki, mely jól kapcsolódik a népi művészetet is átszövő geometriához anélkül, hogy annak átvétele lenne.

Nem feltétlenül a hagyomány természeti formáit használja, ez nála inkább egy szemlélet, amely az emberi létet a lakhatást állítja gondolkodásának, alkotásának középpontjába.

Fontos számára, hogy az ember minőségi életet élhessen a házban akár több generáción keresztül. Akár középületekről akár családiházakról, vagy urbanisztikáról van szó, az emberléptékűség határozza meg építészetét. Épületeire jellemző a színvonalas anyaghasználat és az épületszerkezeti részletek precíz kidolgozása. Kedvenc formái az ívek a kupolák a dongaboltozat, ezek majdnem minden épületén megjelennek nemes fémekkel sárgaréz, vörösréz, bronz borítva, mint a Váci piacnál vagy a Jászberényi könyvtárnál.

Fényképezőgéppel a kezében szinte mikroszkopikusan analizálja a minket körülvevő világot a Rózsák terén és olyat vesz észre, amit más nem.

Pókország sorozatában makro optikával fedezi fel a nem mindenki által kedvelt pókokat, hogy lássuk, hogy az általuk teremtet mikro világ milyen lenyűgöző, majd hirtelen léptéket vált és Coloradoban felfedezi NewYorkot és vice - versa.

Miért is ne, New Yorkban én sem tudtam épületnek tekinteni a Manhattani felhőkarcolókat csak valamilyen természeti képződménynek – a művészetet utánozza a természetet vagy fordítva?

Nem tudom, nekünk mindenesetre a művészet maradt a természetet már valaki elhappolta előlünk, és nehéz vele versenyezni, mert fantasztikus alkotott úgy, hogy fel van téve a lécek annak, aki az organikussággal kötelezi el magát.

Lehet vitatkozni az organikus építészeti felfogással, de nem lehet vitatkozni azzal a szakmai precizitással, ahogyan Laci a textúrákhoz, az anyagok társításához és a fényekhez nyúl. Fotós munkáinak és épületeinek az igazi ereje a részletekben, azoknak kidolgozásában rejlik.

Lacit ismerve tudjuk, hogy ő nem a kompromisszumok embere, következetesen építi a saját világát. Megmutatja, hogy az építészet nem csupán egy munka, hanem hivatás és világnézet.

De a tanítványi alázat sem idegen tőle amikor hallatlan gondossággal, precizitással végig viszi Makovecz Sárospataki művelődési házána felújítását, ahol nem egyszer jobb csomópontokat alkalmaz, mint valahai mestere...

Saját bevallása szerint gyerekkorában a nagyapja fényképét látva azért fohászkodott, hogy ne legyen olyan kopasz öreg és kövér, mint a nagyapja a képen.

Imái meghallgatást nyertek - bár ő nem így látja - de szerintem a három kívánságából mind a három teljesült, számomra ő majdnem ugyan az a nagydarab gombahajú építész, aki, ha az éveket számát nem nézzük semmit sem öregedett, nem veszítette el karakterét!

Költői kérdést tesz fel Bodonyi Csaba születésnapján köszöntőjében amikor azt kérdezi, hogy gondolt-e valaki valaha arra, hogy egyszer leszünk 70, sőt mindjárt 80 évesek is?

Számít ez egyáltalán? és ha nem akkor mi az, ami számít?

Nekünk, akik alkotói függőségben élünk, élünk nyilván az alkotás!

Ehhez kívánok a Lacinak sok erőt és egészséget és nem utolsó sorban lehetőséget, mert nekünk azok lesznek a nehéz percek amikor már nem kell alkotni...azt nem lenne jó megérni.

Így ezt a kiállítást nem számvetésnek nem lezárásnak gondolom, hanem a rengeteg lehetőség inspiráció felmutatásának, ami még akár lehet is majd egyszer.

Adósok vagyunk, viszonzoznunk kell az adományt, amit kaptunk a teremttől. Sáros László is ezt teszi és nekünk is ez a dolgunk!

A kiállítást ezennel megnyitom.

Ferenczfy-Kovács Attila

Budapest, 2026 szeptember 17.